

Binnen de commissie voor de Rijksuitgaven en de vaste commissies voor Economische Zaken, Europese Zaken, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben leden van enkele fracties de behoefte om over de Jaarverslagen 2011 van de Europese Rekenkamer, te weten het jaarverslag over de uitvoering van de begroting (2012/C 344/01) en het jaarverslag over de activiteiten gefinancierd uit het achtste, negende en tiende Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) (2012/C 344/02), vragen en opmerkingen aan het kabinet voor te leggen.

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Harbers

De voorzitter van de commissie voor Economische Zaken,
Hamer

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Knops

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Nieuwenhuizen-Wijbenga

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van der Burg

Adjunct-griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Van de Wiel

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA- fractie

II. Antwoord / Reactie van de minister

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het rapport van de Europese Rekenkamer over de EU-begroting 2011. Deze leden herhalen wederom het belang dat zij hechten aan de onafhankelijke toetsing van de besteding van EU-gelden door de Europese Rekenkamer. De verantwoording is – zoals eerder gesteld – niet alleen een verantwoordelijkheid van de Europese Commissie, maar ook van de lidstaten. De leden van de VVD-fractie verwachten dan ook een grotere verantwoordelijkheid voor verantwoording van de bestedingen van middelen door de lidstaten, door middel van lidstaatverklaringen. Dit zou het vertrouwen in de besteding van EU-fondsen vergroten en tegelijkertijd zorgen voor een transparanter systeem van beoordeling en verantwoording. Dit is een terugkerend punt van deze leden en vragen daarom de reactie van de minister op dit punt.

Kan de minister in dit kader ingaan op de constatering van de Europese Rekenkamer dat de controles ter plaatse door de lidstaten niet grondig genoeg zijn maar dat lidstaten evenwel in de meeste gevallen over voldoende informatie beschikken om fouten te kunnen ontdekken en corrigeren? Welke stappen gaat de minister ondernemen om een verbetering van de kwaliteit van het financiële beheer van de Europese Unie te bewerkstelligen? De leden van de VVD-fractie vragen in dit kader de reactie van de minister op de vastgestelde tekortkomingen door en de adviezen van de Europese Rekenkamer.

De leden van de VVD-fractie stellen bovendien vast dat in het jaarverslag 2011 geen vergelijking gemaakt wordt tussen de lidstaten, maar alleen tussen beleidsterreinen. Deze leden zouden er een voorstander van zijn dat er in de toekomst ook een vergelijking tussen de lidstaten wordt gemaakt. Dit kan er volgens de VVD-fractie eraan bijdragen dat lidstaten beter gaan presteren. Hoe ziet de minister dit? Wat zijn eventuele sanctiemogelijkheden voor landen die de besteding van EU-middelen onvoldoende kunnen verantwoorden?

De leden van de VVD-fractie constateren de laatste jaren een stijging van het geschatte foutenpercentage: 3,9% 2011 tegenover 3,7% in 2010 en 3,3% in 2009. Deze leden vinden dit een onwenselijke ontwikkeling, hoe ziet de minister dit? Wat acht de minister een geaccepteerd percentage voor fouten? De leden van de VVD-fractie constateren dat de foutenpercentages in 2011 vooral zijn gestegen voor uitgaven betreffende landbouw (van 2,3 naar 4,0%) en onderzoek (1,4 naar 3,0%). De Europese Rekenkamer stelt dat de Europese Commissie erkent dat er op de gebieden plattelandsontwikkeling, cohesie en onderzoek een hoog foutenrisico bestaat. Wat wordt er aan gedaan om dit foutenrisico te verlagen? De leden van de VVD-fractie stellen bovendien vast dat de foutenfrequentie bij de meeste beleidsterreinen hoog is, namelijk tussen de 39% en 59%. Regelgeving is volgens deze leden vaak erg complex. Welke mogelijkheden ziet de minister om hier wat aan te doen?

De auditautoriteiten die door de lidstaten worden opgericht ten behoeve van het cohesiebeleid, vervullen volgens de leden van de VVD-fractie een belangrijke taak in het waarborgen van de rechtmatigheid van de uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) en het Cohesiefonds (CF) en het Europees Sociaal Fonds (ESF) terugbetaalde uitgaven. De Europese Rekenkamer heeft deze auditautoriteiten beoordeeld via een steekproef: vier van zeven waren doeltreffend, twee gedeeltelijk doeltreffend en één niet doeltreffend. De leden van de VVD-fractie vinden dit een onbevredigend beeld. Wat is hier volgens de minister aan te doen?

De leden van de VVD-fractie vragen de minister bovendien in te gaan op de constatering van de Europese Rekenkamer dat er een hoog risico van belangenverstrengeling is bij de EU agentschappen. Er zouden ernstige tekortkomingen aangetroffen zijn in procedures en beleidslijnen. Hoe kijkt de minister aan tegen de aanbeveling om eenduidig kader van regelgeving over belangenverstrengeling te ontwerpen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het jaarverslag van de Europese Rekenkamer over de begroting van de Europese Unie over het jaar 2011. Na jaren van daling, stijgt het gemiddelde foutenpercentage sinds 2010 weer. Voor de leden van de PvdA-fractie maakt dit duidelijk dat er nog veel moet verbeteren in de controle en verantwoording van Europese middelen, specifiek op nationaal niveau.

De leden van de PvdA-fractie steunen het werk van de Europese Rekenkamer en danken haar voor haar uitgebreide verslaglegging. Het is duidelijk dat op alle niveaus verbeteringen in financieel toezicht en verantwoording nodig zijn. Desalniettemin valt uit de verslaglegging van de Europese Rekenkamer wel op te maken dat het overgrote merendeel van de financiële fouten wordt aangetroffen buiten de Europese Commissie op het niveau van de begunstigen in de lidstaten. Daarom willen deze leden bij het kabinet informeren hoe het zit met de procedures en politieke verantwoording over besteedde EU-gelden op nationaal niveau? Welke initiatieven onderneemt het kabinet om dit in Europees verband te versterken? Specifiek willen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor de nationale lidstaatverklaring voor de besteding van EU-middelen. Is het kabinet voornemens de inspanningen voor een op politiek niveau gedragen lidstaatverklaring voort te zetten?

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat ook in Nederland nog zaken verbeterd kunnen worden. Kan de minister daarom tevens aangeven hoe de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer bij de lidstaatsverklaring over 2011 over de verbetering van de Nederlandse controle- en toezichtsprocedures zijn opgepakt?

In het verslag van de Europese Rekenkamer wordt een uitsplitsing van de foutenpercentages naar beleidsterrein gemaakt. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat dergelijke cijfers ook uitgesplitst per lidstaat berekent en bekend moeten worden gemaakt. Dit zodat de druk om procedures en toezicht op nationaal niveau te verbeteren toeneemt. Hoe staat de minister tegenover dit voorstel en welke mogelijkheden ziet hij om dit te realiseren? In de uitsplitsing per beleidsterrein in het jaarverslag valt op dat de tweede pijler in het gemeenschappelijk landbouwbeleid een hoog foutenpercentage kent van 7,7% en ook het regionale beleid hoog scoort met een foutenpercentage van 6,0%. Heeft de minister een verklaring voor deze hoge foutenpercentages in Europees verband en kan de minister toelichten welke initiatieven er worden

ondernomen om dit omlaag te brengen? Hoe staat de minister tegenover de aanbevelingen die de Europese Rekenkamer doet over de financiële rapportage en controle op de besteding van gelden op deze beleids-terreinen?

De leden van de PvdA-fractie spreken hun zorg uit over het verder doorgroeien van de vastleggingen op de Europese begroting met € 13 miljard naar € 207 miljard zoals opgenomen in het jaarverslag van de Europese Rekenkamer. De leden van de PvdA-fractie willen informeren of geld is gereserveerd voor deze vastleggingen of dat dit uit toekomstige begrotingen wordt gehaald? De leden van de PvdA-fractie willen specifiek informeren of het merendeel van deze vastleggingskredieten bestaat uit zogenaamde gesplitste kredieten die over meerdere jaren tot uitkering kunnen komen of uit niet-gesplitste kredieten die in het zelfde begrotingsjaar tot uitkering moeten komen? De leden van de PvdA-fractie begrijpen de systematiek van de meerjarige begroting, maar zijn van mening dat gesplitste kredieten die over meerdere jaren tot uitkering kunnen komen de transparantie en voorspelbaarheid van de begrotings-uitgaven ondergraven. Wat is de mening van de minister over gesplitste kredieten en is hij bereid zich in te zetten voor het terugdringen van de maximale periode waarbinnen vastleggingskredieten tot uitkering kunnen komen? De leden van de PvdA-fractie willen tevens bij de minister informeren hoe hij voornemens is de bestaande omvang aan vastleggingskredieten te adresseren in de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader 2014–2020?

Tot slot vragen de leden van de PvdA-fractie aandacht voor de aanbevelingen van de Europese Rekenkamer aan de Europese Commissie over de impactmetingen, meerwaarde en efficiëntie van de EU-uitgaven. Het rapport van de Europese Rekenkamer biedt met name inzicht in de rechtmatigheid van de Europese uitgaven, dat vinden de leden van de PvdA-fractie ook zeer belangrijk. Deze leden willen, echter, wel aan het kabinet vragen of zij zich wil inzetten om de Europese Rekenkamer ook te laten rapporteren over de impact en meerwaarde van EU-uitgaven op economische groei? Rechtmatigheid en doelmatigheid van bestedingen zijn een groot goed, maar de leden van de PvdA-fractie menen dat de efficiëntie van de EU-uitgaven onvoldoende wordt belicht.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van alweer het 35ste jaarverslag van de Europese Rekenkamer, over 2011. Zij betreuren het, zoals zij het al vele jaren betreuren, dat er veel te fouten van materieel belang worden gemaakt. Bovendien is het foutenpercentage voor 2011 weer gestegen ten opzichte van 2010 (van 3,7% naar 3%). Vooral op het terrein van landbouw (2,9%), plattelandsontwikkeling (7,7%), regionaal beleid (6,0%), werkgelegenheid en sociale zaken (2,0%) en onderzoek en ander intern beleid (1,1%) gaat het om forse foutenpercentages.

De leden van de CDA-fractie hebben ten eerste enkele algemene vragen bij het voorliggende stuk. Zo blijkt uit figuur 1.1. dat in de jaren 2007, 2008 en 2009 een substantiële vermindering van de omvang van de foutenpercentages is behaald. In 2010 en 2011 zien de leden van de CDA-fractie deze percentages echter weer oplopen. Wat kan van de eerdere teruggang geleerd worden? Waarom loopt het percentage weer op?

Het aantal gevallen van voorbehoud door de directeuren-generaal loopt ook verder op. Dit jaar waren dat er al 27 geworden (vorig jaar 16). Dit wordt door henzelf verklaard door het feit dat er een hoog foutenrisico

zou bestaan (zie 1.20). Wat wordt er aangedaan om deze voorbehouden te verminderen?

Verder stellen de leden van de CDA-fractie dat het opvallend/zorgwekkend is dat de meeste niet afgewikkelde vastleggingen betrekking hebben op cohesie. Dit was voor een bedrag van € 136 miljard, of te wel 65,5% van het totale bedrag. Uit figuur 1.2 blijkt dat hierbij bovendien sprake is van een enorme stijging in de afgelopen jaren. Hoe wordt dit aangepakt?

Uit tabel 2 blijkt dat er over 2011 een verlies is geboekt van € 1 789 miljoen. Op welke wijze wordt dit tekort eigenlijk gefinancierd, zo vragen de leden van de CDA-fractie?

De Europese Rekenkamer is van mening dat het geïntegreerd beheers- en controlesysteem (GBCS) niet doeltreffend werkt. De Europese Commissie relateert dit weer onmiddellijk. Dit soort verschil van inzicht tussen Europese Commissie en de Europese Rekenkamer komt vaker voor. Hoe moeten de leden van de CDA-fractie dit soort verschillen precies interpreteren?

Uit bijlage 3.1 blijkt dat voor wat betreft landbouw het deel van de getoetste verrichtingen met een of meer fouten 39% bedraagt. Tegelijkertijd is het meest waarschijnlijke foutenpercentage slechts 2,9%. Kan de minister aangeven hoe deze twee percentages zich tot elkaar verhouden (deze relatie geldt overigens voor alle terreinen)?

Verder vragen de leden van de CDA-fractie hoe het kan zijn dat bij 39% van de gecontroleerde verrichtingen inzake overheidsopdrachten de regels niet werden nageleefd (4.14)? Wat heeft het dan überhaupt nog voor zin om dit voor regels op te stellen?

Er blijkt onvoldoende toezicht op de visvangst, zie bijvoorbeeld voorbeeld 4.6. Zo is er in feite € 1,9 miljoen teveel betaald aan Mauritanië. Om dit soort zaken aan te pakken is beter preventief toezicht vereist. Hoe wordt dit nu vormgegeven?

Er zijn fouten geconstateerd in een kostendeclaratie met betrekking tot de indirecte kosten. Zie voorbeeld 8.1 en 8.2. Hoe kan dit nu worden voorkomen?

De leden van de CDA-fractie vinden het ook zorgwekkend dat in twee van de vijf gecontroleerde gevallen de informatie waarover de diensten van het Europees Parlement beschikte betreffende de persoonlijke en gezinssituatie niet actueel was. Dit leidde in een aantal gevallen tot de hoge betalingen. Waarom zijn er slechts vijf gevallen gecontroleerd? Wat wordt er aan gedaan om deze situatie te verbeteren?

In hoeverre heeft de Europese Rekenkamer een jaarlijks werkprogramma? Zo ja, hebben de leden van de Tweede Kamer daar inzicht in? Zo nee, kunnen zij dat krijgen? In hoeverre is inzichtelijk hoeveel uren en kosten de Europese rekenkamer besteedt per lidstaat aan landbouw gerelateerde zaken?

Meer specifiek hebben de leden van de CDA-fractie nog vragen over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De Europese Commissie deelt mening van de Europese Rekenkamer dat uitgaven op het gebied van plattelandsontwikkeling gevoeliger zijn voor fouten dan de eerste pijler van het GLB. De Europese Commissie stelt echter wel dat de relatief hogere foutenpercentages bij plattelandsontwikkeling echter ook moeten worden gezien in de context van de doelstellingen van het plattelandsont-

wikkelingsbeleid. Die kunnen enkel worden verwezenlijkt met complexe regels en subsidiabiliteitsvoorwaarden. Dit zou de verantwoordelijkheid van de Europese Commissie beperken. In hoeverre ligt daar ook voor de Europese Commissie geen verantwoordelijkheid? Kan zij dit meenemen bij nieuw op te stellen beleid?

Het grootste deel van het meest waarschijnlijke foutenpercentage mbt plattelandsontwikkeling betrof de subsidiabiliteit van niet-oppervlaktegerelateerde maatregelen. De Europese Rekenkamer constateerde tevens een hoge foutenfrequentie wanneer de begunstigden overheidsorganen waren, zoals gemeenten of het betaalorgaan zelf met betrekking tot kwesties zoals het declareren van niet-subsidiabele btw en niet-naleving van regels inzake overheidsopdrachten. De Europese Commissie belooft zuinig beterschap. Zij zal er, waar zij dat nodig acht, rekening mee houden bij de uitvoering van haar actieplan voor plattelandsontwikkeling. Deelt u de mening dat dergelijke fouten aangepakt moeten worden?

De Europese Commissie stelt in tegenstelling tot de Europese Rekenkamer dat het GBCS over het algemeen een efficiënt controlesysteem is waarmee het risico op fouten of onregelmatigheden in de uitgaven kan worden beperkt. Kan deze stelling name van de Europese Commissie degelijk worden onderbouwd? Welk systeem wordt in Nederland gebruikt?

Waarom is de follow-up van eerdere aanbevelingen over plattelandsontwikkeling, milieu, visserij en gezondheid niet ingevuld? Kan de minister de Europese Commissie daartoe verzoeken?

Er wordt niet ingegaan op financiële correcties die de Europese Commissie oplegt voor de landbouw- en cohesie-uitgaven. Wat zijn hier de risico's van en hoe kunnen deze worden verkleind?

De Europese Rekenkamer stelt vast dat een van de zes getoetste verrichtingen voor de overige ontvangsten een fout bevatte. De Europese Rekenkamer onderzocht de berekening van een financiële correctie die de Europese Commissie een lidstaat had opgelegd op het gebied van de landbouwuitgaven (titel 6 in tabel 2.1). Hoewel de Europese Rekenkamer de door de Europese Commissie toegepaste methodologie niet in twijfel trekt, trof zij een fout aan in de toepassing ervan met als gevolg dat de Europese Commissie het verlies voor de EU-begroting onderschatte. De leden van de CDA-fractie vinden het schokkend te lezen op welke wijze de methodologie is geharmoniseerd, welk verbeterplan is er?

De Europese Commissie stelt in haar reactie dat het ging om een aanvaarde methode waarbij is gebruikgemaakt van de toentertijd best beschikbare informatie. De lidstaat heeft achteraf aanvullende, nauwkeurigere informatie verstrekt over de risicopopulatie en de Europese Commissie vond het terecht om met die informatie rekening te houden zonder, in dat vergevorderde stadium, de volledige conformiteitsprocedure voor de goedkeuring van de rekeningen over te doen om het foutenpercentage te herberekenen. Valt hieruit de conclusie te trekken dat als het systeem maar vaak genoeg veranderd is dat altijd een excuus om meer middelen te ontvangen dan waar men eigenlijk recht op had?

De GLB-uitgaven staan onder gedeeld beheer van de Europese Commissie en de lidstaten; zij lopen via 81 nationale of regionale betaalorganen. Deze betaalorganen zijn bevoegd tot het verrichten van betalingen aan de begunstigden en voordat zij dat doen, moeten zij rechtstreeks of via gedelegeerde organen de subsidiabiliteit van de

steunaanvragen nagaan. Het GBCS is het voornaamste beheers- en controlesysteem om de regelmatigheid te verzekeren van de verrichtingen met rechtstreekse steun uit het Europees Landbouwarantiefonds (ELGF). Periodiek zitten de directeuren van de betaalorganen bij elkaar om zaken te bespreken. Op welke wijze heeft dit orgaan een rol in de verbeterplannen c.q. de vorming van nieuw beleid? Deelt u de mening dat deze direct betrokken moeten zijn immers zijn gaan over de controlehandhaving en naleving?

De rekeningen en betalingsdossiers van de betaalorganen worden onderzocht door onafhankelijke auditororganen (certificerende instanties) die rapporteren aan de EC door middel van jaarlijkse certificaten en verslagen. Krachtens artikel 5 van Verordening (EG) nr. 885/2006 van de Europese Commissie onderzoeken de certificerende instanties naast de jaarrekeningen jaarlijks ook de interne controleprocedures van de betaalorganen. Op welke wijze worden de certificerende instanties aangewezen en gecontroleerd? Vinden eveneens audits plaats van deze auditororganen?

Op welke wijze krijgt de Europese Commissie de zekerheid dat de lidstaten beheers- en controlesystemen hebben ingevoerd die voldoen aan de vereisten van de verordeningen en doeltreffend functioneren?

Met betrekking tot de rechtstreekse steun zijn de grootste risico's voor de regelmatigheid dat areaalsteun wordt betaald voor niet-subsidiabele grond, dan wel aan twee of meer begunstigen voor hetzelfde perceel, of dat dierpremies worden betaald voor meer dieren dan de aanvrager bezit. Bij de interventies op landbouwmarkten zijn de grootste risico's voor de regelmatigheid dat steun wordt verleend voor niet-subsidiabele of te hoog opgegeven kosten. De Europese Commissie gaat niet in op deze stelling van de Europese Rekenkamer. Op welke wijze worden deze risico's ingeperkt?

De Europese Rekenkamer is scherp op het landbouwpercelenidentificatiesysteem (LPIS). LPIS is een database waarin het volledige landbouwareaal (referentiepercelen) van een lidstaat en de subsidiabele gebieden zijn geregistreerd; het is van essentieel belang voor de kwaliteit van de administratieve kruiscontroles. Voldoet Nederland met zijn perceelregistratiesystematiek inmiddels wel aan de LPIS?

Resumerend blijven de bevindingen van de Europese Rekenkamer bijzonder teleurstellend. Dit is inmiddels al een groot aantal jaren het geval. De leden van de CDA-fractie zouden op basis van dit rapport zeer terughoudend willen zijn met een eventuele dechargeverlening. Tegelijkertijd realiseren zij zich dat het nut van het niet verlenen van decharge ook beperkt kan zijn, gelet op de ervaringen van de afgelopen jaren. Graag vernemen de leden van de CDA-fractie een afweging van het kabinet inzake het wel of niet verlenen van decharge.

Dan is er tot slot nog de beoordeling van het Europees Ontwikkelingsfonds. Ook hier ligt het foutenpercentage te hoog en wel op 5,1%. De Europese Rekenkamer stelt een aantal aanbevelingen voor. In hoeverre is het kabinet van mening dat hierdoor inderdaad het foutenpercentage substantieel kan worden teruggebracht?